

מסורת הש"ס

(א) ועיניו יא: ויש"ן, (ב) וימא נח, יבמות עב: מרדכי: (ג) פרה פ"ה מ"ד, (ד) פסחים עב: מ"ה יט: (ה) עב: מ"ה יט: (ו) ז"ל אלעזר, (ז) פסחים עב: ע"ג, (ח) ז"ל אלעזר, (ט) יבמות (לד), (י) ע"פ יט: (יא) יבמות ע"ה, (יב) ג"ז שס: (יג) יבמות מ: ע"ה, (יד) נחומקי פרשה (ג), (טו) פסחים ע"ה, (טז) נחומקי פרשה (ג), (יז) נחומקי פרשה (ג), (יח) נחומקי פרשה (ג), (יט) נחומקי פרשה (ג), (כ) נחומקי פרשה (ג), (כא) נחומקי פרשה (ג), (כב) נחומקי פרשה (ג), (כג) נחומקי פרשה (ג), (כד) נחומקי פרשה (ג), (כה) נחומקי פרשה (ג), (כו) נחומקי פרשה (ג), (כז) נחומקי פרשה (ג), (כח) נחומקי פרשה (ג), (כט) נחומקי פרשה (ג), (ל) נחומקי פרשה (ג).

תורה אור השלם

1 זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אתר"ך המול לקבץ כל בראשית י ז

הגהות הב"ח

(א) נב: וסתם ספרה ר' יהודה: י"ב ו"ע מ"ס מ"ס נדה ד"מ: (ב) תוס' ד"ה ה"ה ימלה למעוטי נ"ה לטומטום: (ג) בא"ר ספיקא הוא ובי איצטריך:

גליון הש"ס

בתנ"י ו' יהושע פ"ה: ע"י מנחות דף קד ע"ה מ"ה: ואפי' נמכר:

רבינו חננאל

ומסקינן בה ומאי שנא גבי מילה, דכתיב המול לכם כל זכר, כל לרבות, ויש מי שאומר הילכתא כרבנן דאמרי ספק ואנדרוגינוס אין מחליטין עליו את השבת, ואין הילכה כר' יהודה, ומדחזינן רב חסדא דריש לטעמיה דר' יהודה ש"מ הילכתא כוותיה, ממתניין מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול אחד השבת ואחד למול בשבת, ושבת ומל את שלאחר השבת בשבת חייב וכו'. ר' הונא מתייבא, ורב יהודה מתייבא פטור, פ"י רב הונא מתייבא חייב דמוקדי ליה למתניין כר"ש, דאמר ר"ש לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על מי שהיו לו ב' דקיי"ל סתם משנה ר' מאיר הובא גמא דבי ר' חייא פליגי עליה, ורב הונא דמוקדי ליה כר' שמעון כוותיה בעדיין, וזלוקות ר' אליעזר ור' יהושע דבריה בירורין הן, (שנים) ושניהם מצי' למדור דהא אייתקשא לן אמרה כולה לעיז, ר' אליעזר סביר כע"ז מה ר' אמרה תורה לא תעבוד ואם תעבוד ע"ז בשבועה כן אמרה מוקדם חייב חטאת, כן אמרה תורה בשבת המחלל השבת בשבועה חייב חטאת, ור' יהושע סבר ה"ה ח"ה לנבי ע"ז לא תחריץ לקיים המצוה, הכא בשבת נחמין לקיים מצות מילה ליכר פטור הוא, והילכתא כר' יהושע ודכמתי ר' שמעון, אחד למול ערב שבת ואחד למול בשבת ושבת ומל את שבת בשבת בשבת כיון שלא עשה מצוה כי ב' מלי אפילו ר' יהושע מודה שחייב חטאת וכן הילכה וכל היכא דפליגין ר' אליעזר ור' יהושע הילכה כר' יהושע חזון משמיהו:

והא סתם ספרה הוא דמסורת כהנים תניא להט וסתם ספרה רבי יהודה ס: לקדש, מי חטאת לתת אפר על המים: מכשירי כקטן ופוסל באשה, טעמיה מפרש כסדר יומא כפ"ג: ונאנדרוגינוס, שמע מינה דרבי יהודה כהנה משוי ליה: כל זכר, ריבויא הוא:

בתנ"י ושבת ומל אם של אחר **השבת** בשבת חייב, דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה הוא ועבד ליה מצוה שלא לנזרך ובהא אפילו רבי יהושע מודה: אחד למול בשבת ואחד למול בשבת ושבת ומל אם של ע"ש **בשבת** ר"א מחייב חטאת, דמילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת, ואע"ג דטעה בדבר מצוה שהיה טרוד בלואו של שבת ומתוך כך טעה בזה ולק' בזה עשה מצוה שהרי ראו הוא למול אלא שאינו דוחה שבת ס"ל לר"א טעה בדבר מצוה ועשה מצוה שיש בה חיוב חטאת חייב, ורבי יהושע פטור דס"ל טעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור: **גמ'** רב הונא מסני, במתניתין כרישא חייב לדברי הכל דמתנין לה אכן: וכן יהודה מסני כרישא פטור, דמוקי לה בשבת ומל את של ע"ש בשבת ופלוגתא היא בשל אחר השבת **שבת: שהוא חייב**, דע"ג דטריד במצוה וטעה ב' כיון דלאו חטאת שעדיין לא הגיע זמנו למול חייב: **אלא מע"ז**, שהוקשו כל חטאות שצמורה לחטאת ע"ז^(א) דכתיב תורה אחת יהיה לכם וגו' כפרתם שלם לך אנשים^(ב) גבי קרבן ע"ז: ור' יהושע סס, עובד עזות כוכבים לא עשה מצוה: **ה"ג** רב יהודה מסני פטור דמניא אמר ר"מ לא נחלקו ר'א ורבי יהושע על שני סינוקוס אחד למול ע"ש נר: **ה"ג** ורבי יהושע סס **טריד במצוה הכל טריד במצוה**, שטרוד להטעמק במצוה גמורה שהרי אחד מהם זמנו היום וטרוד לבו למחר ולעשות ומתוך טרודו טעה ומל את זה שאין בו מצוה כלל: **ושבת ומל של ע"ש בשבת שהוא חייב**, לקמיה מתוך לה: **דלא ניתנה שבת לידחות**, שאין לו מיוק שהיא זמנו היום הלכך לא היה טרוד היום במצוה שלא היה מוטל עליו כלום לעשות ולא היה לו לטעות: **בתנ"י** נולד בין השמשות **נימול לו**, שהרי ליום שמיני של מחר הוא נימול ושמן בין השמשות יוס הוא ונימול לו: **ה"ה** ה"ה פ"ה ע"ג, אלא למולו בשבת הבאה דשמן ט', הוא והוא ליה מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שבת וזריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי: **חל וי"ט ליום אחר השבת**, אין מילה שלא בזמנה **חלצו אותו ונימול ל"א** **גמ'** **חלצו חמה**, נשלק ממנו החולי ולא מגופו: **דמי לו**, שם חסס: **יוס הכרחתו יוס הולדו**, ממתינין לו כיוס הולדו: **מאי לאו**, יוס הולדו דווקא קאמר דלא בעינן מעת לעת: **לא**, כיוס הולדו דקמי לתימב ליה ז' מיהו עדיף יוס הכרחתו את הגיד סביב וממנה משפע ויורד לראשו: **ואינו חולב כפרומה**, אס כהן הוא דילפינן ביצמות (ד' ע.) שערל אסור בתרומה: **ואס היה בעל צמר**, שאלה ערלה כולה כאלו אותו צמר חוזר וחופה את הגיד: **מסקנו**, ומשפע באצמל מצלותו עוזי: **מפני מראית העין**, שלא יהא נראה כערל:

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלז.

טומטום שראה לזון ואודם מציאת מקדש וכ"מ משום דליכא קרא ימירא וי דדריש לה לטומטום דכתיב מוכר ועד נקבה תשלחו ואי למעוטי אנדרוגינוס גרידא לא ה"ל למיתבב אלא זכר לא היא דאי לא כתב אלא זכר א"כ ה"א אשה לא מחייב ציצית מקדש מדכתיב זכר ולא כתיב אדם ושמן י"ל דלית ליה לרב דר"ח דליכא אמורא נמי דפליג עליה בצבורות וא"מ ומאי איצטריך רב למעוטי אנדרוגינוס והא איהו ס"ל צפרק הערל ביצמות (דף פג.) דלאנדרוגינוס ספיקא הוא (א) ואיצטריך קרא למעוטי ספק מיהו הא לא קשיא דה"א כשראה לזון ואודם כחשם יתחייב ממ"ז, אבל הא מימא כיון דסבר רב אנדרוגינוס ספיקא הוא אמאי קאמר רב מוכר ועד נקבה זכר ודאי נקבה ודלית ואס הוא זכר ימעט אותו מוכר ואס הוא נקבה ימעט אותו מנקבה ומיהו י"ל דמשום טומטום נקטיה דפעמים הו זכר ופעמים הו נקבה:

הזכר וא' מומטום ואנדרוגינוס, מימא לרבי דצפרק אלו מומין (בצבורות דף מז.) גבי צכור מנריך הזכר הזכרים למעוטי טומטום ואנדרוגינוס משמע הם דמזוכר לחודיה לא הוה מומעט לה וסבא ממעטין ליה מהזכר לחודיה: **מל**

כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"ג לא שנא ורבי יהושע התם דלאו מצוה הכא מצוה רב יהודה מתייבא פטור דתניא א"ר מאיר ילא נחלקו ר"א ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בע"ש ואחד למול בשבת ושבת ומל את של ע"ש בשבת שהוא פטור על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות אחד למול בשבת וא' למול בשבת ושבת ומל את של אחר השבת בשבת שר"א מחייב חטאת ורבי יהושע פטור ושניהם לא למדורא אלא מעבודת כוכבים ר"א סבר כעבודת כוכבים מה עבודת כוכבים אמר רחמנא לא תעביד וכי עביד מיחייב ה"ג לא שנא ור' יהושע התם לא טריד מצוה הכא טריד מצוה (ט) תני ר' חייא אומר היה ר"מ לא נחלקו רבי א' אלעזר ורבי יהושע על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול בע"ש וא' למול בשבת ושבת ומל את של ע"ש בשבת שהוא חייב על מה נחלקו על מי שהיו לו ב' תינוקות א' למול אחר השבת וא' למול בשבת ושבת ומל של אחר השבת בשבת שר"א יהושע פטור השתא רבי יהושע סיפא דלא קא עביד מצוה פוטור רישא דקא עביד מצוה מחייב אמרי דבי ר' ינאי רישא כגון שקדם ומל של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לידחות סיפא ניתנה שבת לידחות א"ל רב אשי לרב כהנא רישא נמי ניתנה שבת לידחות לגבי תינוקות דעלמא להאי גברא מיהא לא איתיהיב: **בתנ"י** (ד) קמן נימול לשמנה לחשעה ולעשרה ולאחד עשר ולי"ב לא פחות ולא יותר הא כיצד כדרכו לשמנה גולד לבין השמשות נימול למ' ביה"ש של ע"ש נימול לעשרה יו"ט לאחד השבת נימול לאחד עשר ב' ימים של ר"ה נימול לשנים עשר קמן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא: **גמ'** אמר שמואל ה"חלצתו חמה נותנין לו כל ז' להברותו איבעיא להו מי בעינן מעת לעת ת"ש דתני א' לודא יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת לא עדיף יום הבראתו מיום הולדו ויום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת: **בתנ"י** (ט) אלו הן ציצית המעכבין את המילה בשר החופה את רוב העטרה ואינו אוכל בתרומה וזאת היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין **מל**

ימים טובים של ר"ה אחר אותו שבת א"ט נימול עד יוס שלשי שאם שנים עשר ללדמו (ש"כין טז.) **חלצתו חמה**, שאין חולה מתפרקל ומתחלל ומתחלל מנתן חמה (יבמות טז.) יום הבראתו כיום הולדו, לריך להמתין שמונה ימים (יבמות טז.) **מאי לאו**, הכי קאמר מה יוס הולדו כ' (שם.) עדיף יום הבראתו, והא דמי לולא יוס הכרחתו כיוס הולדו, הא חמי לאשמעין מנריך להמתין עד יוס שמיני (שם.) ציצית, חמיות שבת, שלא נפרעת המילה סלכסמא (יבמות טז.) א' שלא תקח כל בערלה (שם טז.) עטרה, שורה גבוהה סביב הגיד וממנה הלין ומשפע מעלה ולמטה (שם טז.)

עין משפט גר מצוה

במא מ"י פ"ו מהל' פרה הלכה ט סמג עשין רלב: **ג** ב ג מ"י פ"ב מהל' שגגות הלכה ט: **ג** ד מ"י פ"ב מהל' מילה הלכה ט סמג עשין כח טו"ע י"ד ס' רפו ספיק' ח': **ג** ה מ"י שם הלכה טז סמג שם טו"ע י"ד ס' רס"ק ספיק' ט: **ג** ו מ"י פ"ב מהל' מילה הלכה ג סמג שם טו"ע י"ד ס' רס' ספיק' ט: ו:

רב נסים גאון

אף אכן נמי תנגא הכל כשיורין לקדש חזון מחרש שטוה וקטן וכו', זו המושגת במס' פרה בפרק ה', ולענין קידושין מי חטאת בתרומה, (א) לומר בשבת שישאור ציצית המעכבת את המילה הרי הוא ערל עדיין, ואם הוא כהן אסור לוכל בתרומה, כמו ששינוי במס' יבמות (דף טז) הערל וכל המטאין לא יאכלו בתרומה, והזכירו בתלמוד המחלוקת שהיתה בין ר' אליעזר ובין ר' עקיבא בתורה כהנים במה שכתוב (ויקרא כב) איש אשר מודע אהוין, ומה שכתוב (שם) תושב כהן ר' אליעזר גמר לערל בכוונה שוה לערל מפסח, ור' עקיבא אמר איש איש לברות את הערל, סליק **פרק רבי אליעזר**

(א) וס' לפרש את המשנה אלו הן ציצית יו'.

מוסף רש"י

הכל כשרים לקדש, כל הטוהרים כשרים לקדש מי חטאת, אפילו אשה, אבל ערל וטמא לא יכרי (יבמות עב.) לקדש, לתת מים על האפר כלי חרס (יבמות טז.) לערל מים סייס נאפר חטאת (ש"כין) ושבח ומל של אחר השבת בשבת, דטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה הוא, דעדיין לא הגיע זמנו, ומיהו ר' יהושע מודה (פסחים עב.) את של ערב שבת בשבת, קסרי שהוא של שבת וזה של ערב שבת היה אחרת מולא זו חוטם ומילה שלא מונעת אינה דוחה את השבת דהולין ועבר זמנה יתמין עד למחר (שם.) ור' יהושע פטור, דטעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור, ואע"ג דחולל בשבת עשה אלא דמי, מל מקום מצות מילה קיים (שם.) רישא כגון שקדם ור"ה של שבת בע"ש, שמתחלף לו לחטול של שבת כע"ש ומלו בע"ש ועדיין לא גירט טטוטו וסכור שזו הטעם של שבת הוא, ואע"ג דטריד היה דרמיה מצוה עליה כפי תשחשבה, וגם עשה מצוה, אפילו הכי חייב משום דלא ניתנה שבת לידחות אלא, ויסקל ניתנה שבת לידחות אלא של שבת וטעה בדבר מצוה פטור ואפילו לא עשה שבת לר' מאיר פטור (שם.) ב' ימים של ר"ה נימול לר"ב, לילד, נולד ונלך נלך המאסות של ערב שבת אינו נימול בשבת דשמה תשעי הוא כדן השמשות ספק יוס ספק לילה, ואס יוס הוא מלל שבת יוס תשעי ומילה שלא בזמנה אינה דוחה לא שבת ולא יו"ט, ואס חל עני

^(א) [נראה לעין דקסרי פה כמה חיות וכו"ל על מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול אחר השבת ושבת ומל של אחר השבת בשבת שהוא חייב וכו' וכן יהודה מסני כרישא דמניא אמר ר"מ וכו' ומתוך לאוקמי מתני' כר"מ משום דקיי"ל דסתם משנה ר"מ וכו'.]